

Grammatica Spaans

Inhoud

Voorwoord	8
Lijst van gebruikte afkortingen en tekens	9
Overzicht van gebruikte grammaticale termen	10
1. Uitspraak en spelling	19
1A. Klemtoon en klanken	19
1B. De lettergrepen	25
1C. De zinsintonatie	29
1D. De leestekens	31
2. Het lidwoord	34
3. Het zelfstandig naamwoord	47
4. Het meewerkend en het lijdend voorwerp	53
5. Het bijvoeglijk naamwoord	59
5A. Vorm	59
5B. Gebruik	63
5C. Plaats	64
6. Verkleinings- en vergrotingsuitgangen	68
7. Persoonlijke en reflexieve voornaamwoorden	73
7A. Vormen en algemene regels	73
7B. Bijzonderheden over de vorm van de zwakke persoonlijke voornaamwoorden	80
7C. Bijzonderheden over het gebruik van de zwakke persoonlijke voornaamwoorden	82
7D. Het naar links verplaatsen van zwakke voornaamwoorden	83
7E. Het redundante voornaamwoord	88
8. Het bezittelijk voornaamwoord	91
9. Het aanwijzend voornaamwoord	100
10. Het betrekkelijk voornaamwoord	104
11. Het onbepaald voornaamwoord	115

12. Het telwoord	130
13. Het werkwoord: vormleer	137
13A. Vervoeging van het regelmatig werkwoord: enkelvoudige vormen	137
13B. Vervoeging en gebruik van de hulpwerkwoorden <i>haber, estar</i> en <i>ser</i>	144
13C. De reflexieve vervoeging	149
13D. Spellings- en vormkwesities bij de vervoeging	151
13E. Het onregelmatige werkwoord	153
1. Werkwoorden met diftongering	154
2. Werkwoorden met ϱ -wisseling	156
3. Werkwoorden met diftongering en ϱ -wisseling	157
4. Werkwoorden op <i>-uir</i>	159
5. Werkwoorden met een tweeklank die tot hiaat wordt	160
6. Onregelmatigheden per werkwoordsvorm	162
7. Onregelmatigheden per afzonderlijk werkwoord	170
14. Het gebruik van het werkwoord	182
14A. Het gebruik van de tijden	182
1. Correspondentie van de tijden onderling	182
2. De <i>presente de indicativo</i>	185
3. De verleden tijden	186
4. De toekomstige tijd	199
14B. De <i>subjuntivo</i>	204
1. De <i>subjuntivo</i> in hoofdzinnen	204
2. De <i>subjuntivo</i> in hoofd- zowel als bijzinnen	206
3. De <i>subjuntivo</i> in complementszinnen	207
4. De <i>subjuntivo</i> in bijvoeglijke bijzinnen	214
5. De <i>subjuntivo</i> in bijwoordelijke bijzinnen	216
14C. De gebiedende wijs	223
14D. Reflexieve en reflexief gebruikte werkwoorden	225
14E. <i>Ser, estar</i> en <i>haber</i>	234
1. <i>Ser</i> als hulpwerkwoord van de lijdende vorm	234
2. Plaatsbepalingen	236
3. <i>Ser</i> en <i>estar</i> als koppelwerkwoorden	239
14F. De vertaling van het koppelwerkwoord 'worden'	248
14G. De <i>gerundio</i>	252
14H. Het voltooid deelwoord	258
14I. De onbepaalde wijs	262
1. Infinitiefconstructies met of zonder voorzetsel	264
2. De keuze tussen infinitiefconstructies en bijzinnen met een vervoegd werkwoord	268

15. Het bijwoord	277
16. Voorzetsels en voegwoorden	289
16A. Voorzetsels	289
16B. Voegwoorden	300
17. Vraagwoorden en vraagzinnen	306
18. Ontkennende zinnen	313
19. Trappen van vergelijking	323
20. Congruentieproblemen	334
21. De volgorde van de zinsdelen	341
Bibliografie	349
Lijst van (semi-)onregelmatige werkwoorden	350
Woordregister	353
Zaakregister	360

Voorwoord

Deze *Grammatica Spaans* is bedoeld als naslagwerk en eventueel als studieboek voor wie al Spaans kent of het aan het leren is. De meeste basisfeiten over hoe woorden zich in het Spaans tot zinnen vormen staan erin uitgelegd, en dat op zo'n manier, dat wie enig begrip van traditionele schoolgrammatica heeft, de weg in het boek kan vinden. Als geheugensteun vindt de gebruiker boven de meeste hoofdstukken een kadertje waarin heel in het kort een of meer termen uit die Nederlandse schoolgrammatica worden uitgelegd. Ook kan men al lezend in het boek teruggrijpen naar het *Overzicht van gebruikte grammaticale termen* op de bladzijden 10 t/m 18.

Het Spaans dat hier beschreven wordt, is de standaardtaal van centraal Spanje, al is er hier en daar een opmerking toegevoegd over Spaans-Amerikaanse varianten. We besteden veel aandacht aan het verschil tussen formele en informele taal; met 'formeel' duiden we de taal aan zoals men die gebruikt op vergaderingen, in kranten en tijdschriften, in nieuwsberichten, enz., en met 'informeel' de variant die gebruikt wordt onder mensen die elkaar tutoyeren.

De opzet van deze grammatica is contrastief: de lezer vindt vrij vaak de feiten betreffende het Nederlands expliciet vergeleken met die van het Spaans. Soms zit die vergelijking verstopt in de voorbeelden, waardoor het commentaar bij die voorbeelden beperkt kon blijven. Feiten die in beide talen gelijk zijn, blijven vaak onvermeld, maar zijn in de voorbeelden afleesbaar.

In de loop van de tijd zijn tekst en voorbeelden van dit boek op een groot aantal punten bijgewerkt: fouten zijn hersteld, voorbeelden die ouderwets zijn geworden zijn vervangen, spellingswijzigingen zijn doorgevoerd, enz. Op een enkele uitzondering na is de behandelde stof echter nog steeds onder dezelfde paragraafnummers te vinden.

Voor op- en aanmerkingen over het boek houd ik me graag aanbevolen.

Miel Slager

Lijst van gebruikte afkortingen en tekens

arch.	archaïsch, verouderd
cond.	condicional
ev	enkelvoud
e.v.	en volgende
fut.	futuro
impf., imperf.	imperfecto
ind., indic.	indicativo
indef., pret. indef.	pretérito indefinido
lett.	letterlijk
lijd. vw	lijdend voorwerp
m	mannelijk
meew. vw	meewerkend voorwerp
mv	meervoud
NB	nota bene, let op
onderw.	onderwerp
part. pdo.	participio pasado
perf.	perfecto
pers.	persoon
plusc.	pluscuamperfecto
pres.	presente
resp.	respectievelijk
Sp.	Spaans
subj.	subjuntivo
v.	van
vgl.	vergelijk
vr	vrouwelijk
zelfst.	zelfstandig
(...)	de zin kan worden gelezen met én zonder datgene wat tussen de haakjes staat
*	niet correct (tenminste niet in de bedoelde betekenis)
(*...)	toevoeging van wat er tussen de haakjes staat maakt de zin incorrect
>	wordt tot, kan worden tot
<	afkomstig van, opgebouwd uit
.../...	of ..., of ...
...//...	<i>idem</i>

Overzicht van gebruikte grammaticale termen

In de linkerkolom staat de term; in de rechterkolom staan een of meer voorbeelden, of een verwijzing. Het teken ~ verwijst terug naar het grondwoord; het teken → verwijst verder binnen de genoemde categorie.

NB In een aantal gevallen zijn er termen opgenomen die verder niet in dit boek gebruikt worden.

A

aanvoegende wijs	zie werkwoord → wijzen
aanwijzend voornaamwoord	zie voornaamwoord
absolute constructie (Sp. <i>construcción absoluta</i>)	<i>muerta ella</i> , nadie sabrá que le debíamos dinero
antecedent (Sp. <i>antecedente</i>)	<i>el hombre que me lo dijo; la playa donde estuvimos</i>
<i>apócope</i> : verlies van de uitgang	alguno > algún; primero > primer; grande > gran; santo > san

B

bepaald lidwoord	zie lidwoord
bepaling	
bijwoordelijke ~ (Sp. <i>complemento adverbial/ circunstancial</i>)	vivo <i>aquí</i> ; lo hago <i>por ti</i> ; <i>según él</i> , te conviene
~ van gesteldheid (Sp. <i>complemento predicativo</i>)	les dejó <i>estupefactos</i> ; volvieron <i>cansados</i>
betrekkelijk voornaamwoord	zie voornaamwoord
bezittelijk voornaamwoord	zie voornaamwoord
bijstelling (Sp. <i>aposición</i>)	el señor Pérez, <i>presidente de la asociación</i> , ...
bijvoeglijke bijzin	zie bijzin
bijvoeglijk naamwoord (Sp. <i>adjetivo</i>)	un día <i>delicioso</i> ; su <i>nuevo</i> hijo
bijwoord (Sp. <i>adverbio</i>)	lo hacen <i>correctamente/bien/ya</i>
betrekkelijk ~ (Sp. <i>adverbio relativo</i>)	la manera <i>como</i> lo haces
bijwoordelijke bijzin	zie bijzin
bijzin (Sp. <i>oración subordinada</i>)	

bijvoeglijke ~ = relatiefzin

(Sp. *oración subordinada
adjetiva/relativa*):

beperkende (bijvoeglijke) ~
(Sp. *restrictiva*)

¿buscas al chico *que estuvo aquí
esta mañana?*

uitbreidende (bijvoeglijke) ~
(Sp. *explicativa*)

Juan, *que no se había enterado
de nada*, se fue a casa a las cinco
avisame *cuando vuelvas*; *si te ríes
de mí*, no sigo; lo hace *sin que se
lo haya pedido*; etc.

bijwoordelijke ~ (Sp. *oración
subordinada adverbial/
circunstancial*)

complementszin (= onderwerps-
of voorwerpszin) zie zin

C

clitisch voornaamwoord

zie zwak voornaamwoord

concordantie

zie congruentie

condicional

zie werkwoord → tijden

congruentie (Sp. *concordancia*):

las niñas volvieron contentísimas

overeenkomst in grammaticale

kenmerken tussen twee zinsdelen

D

deelwoord

tegenwoordig ~

zie werkwoord

voltooid ~

zie werkwoord

diftongering (Sp. *diptongación*):

tweeklankvorming

e>ie; o>ue

E

e>i-wisseling

medir, mide, midiendo

eigenaam

zie zelfstandig naamwoord

F

futuro

zie werkwoord → tijden

G

gebiedende wijs

zie werkwoord → wijzen

gekloofde zin

zie zin

<i>gerundio</i>	zie werkwoord → tijden
~constructie	zie zin
gezegde	
naamwoordelijk ~	<i>estoy contento; soy Teresa</i>
naamwoordelijk deel van het	
~ (Sp. <i>atributo/complemento</i>	
<i>predicativo</i>)	<i>estoy contento; soy Teresa</i>
glijklank (Sp. <i>semivocal/</i>	
<i>semiconsonante</i>)	de <i>i</i> in <i>bien, baile</i> ; fonetisch [j] de <i>u</i> in <i>bueno, auto</i> ; fonetisch [w]

H

hiaat (Sp. <i>hiato</i>): in ~ staan =	me <i>apeo</i> ; te <i>rías</i>
geen tweeklank vormen	
hoofdtelwoord	zie telwoord
hulpwerkwoord	zie werkwoord

I

<i>imperfecto</i>	zie werkwoord → tijden
<i>indefinido</i>	zie werkwoord → tijden
infinitief (= onbepaalde wijs/ vol werkwoord)	zie werkwoord → onbepaalde wijs
~constructie	zie zin
intonatie (Sp. <i>entonación</i>): het melodisch patroon in de zin	zie § 12 en 13

K

klinker (Sp. <i>vocal</i>)	a, e, i, o, u
koppelwerkwoord	zie werkwoord

L

lidwoord (Sp. <i>artículo</i>)	
bepaald ~ (Sp. <i>artículo</i> <i>determinado</i>)	<i>el sastre; las tijeras</i>
onbepaald ~ (Sp. <i>artículo</i> <i>indeterminado</i>)	<i>un sastre; unas tijeras</i>
lijdend voorwerp	zie voorwerp
lijdende vorm	zie werkwoord → wijzen

M

medeklinker (Sp. <i>consonante</i>)	b, c, d, f, enz.
meewerkend voorwerp	zie voorwerp
modaal werkwoord	zie werkwoord

N

naamwoord	zie bijvoeglijk ~; zelfstandig ~
naamwoordelijk (deel van het) gezegde	zie gezegde
naamwoordelijke constituent: zinsdeel dat als onderwerp of als lijdend voorwerp kan optreden	me interesa <i>él/su proyecto</i> ; lo prefiero a <i>él</i> ; prefiero <i>el nuevo proyecto de su hijo</i>
nevenschikking (Sp. <i>coordinación</i>): combinatie van termen die eenzelfde functie uitoefenen	<i>Marta y yo</i> lo sabíamos; ¿ <i>te vas o te quedas</i> ?
nominale constituent	= naamwoordelijke constituent

O

onbepaald lidwoord	zie lidwoord
onbepaald voornaamwoord	zie voornaamwoord
onbepaalde wijs (= infinitief, vol werkwoord)	zie werkwoord
onderschikking (Sp. <i>subordinación</i>): een zinsconstructie fungeert als (deel van een) zinsdeel in een andere zin	<i>quiero que se lo digas</i> ; <i>pregúntale si es así</i> ; <i>prefiero decírtelo yo</i> ; <i>me gusta el reloj que llevas</i>
onderwerp (Sp. <i>sujeto</i>)	lo ha hecho <i>Andrés</i> ; ¿ <i>quién</i> lo ha hecho?; la persona <i>que</i> lo ha hecho; <i>yo sé quién</i> lo ha hecho
onovergankelijk werkwoord	zie werkwoord
onpersoonlijke constructie met <i>se</i> (Sp. <i>construcción pronominal</i>)	
~ met congruentie (Sp. <i>pasiva pronominal</i>)	se construyen casas
~ zonder congruentie (Sp. <i>construcción pronominal impersonal</i>)	se imita a los vecinos
overgankelijk werkwoord	zie werkwoord
overtreffende trap	zie trappen van vergelijking

P

passief	zie werkwoord → wijzen → lijdende vorm
<i>perfecto</i>	zie werkwoord → tijden
<i>perifrasis verbal</i> : bijwoordelijke betekenis omschreven door middel van een werkwoord	<i>acaban de hacerlo</i> ; <i>voy comprendiéndole</i>
persoonlijk voornaamwoord	zie voornaamwoord
persoonsvorm	zie werkwoord
<i>pluscuamperfecto</i>	zie werkwoord → tijden
predikaat (Sp. <i>predicado</i>) van een zin: de zin zonder het onderwerp	Juan <i>se ha ido a comprar pan</i>
<i>presente</i>	zie werkwoord → tijden
<i>pretérito</i>	zie werkwoord → tijden

R

rangtelwoord	zie telwoord
reflexief	zie werkwoord en voornaamwoord
relatiefzin (= bijvoeglijke bijzin)	zie zin
relativum	= betrekkelijk voornaamwoord of betrekkelijk bijwoord, zie aldaar

S

stam: werkwoord zonder de uitgang	<i>hablar, perder, reír</i>
stellende trap	zie trappen van vergelijking
stemhebbend (Sp. <i>sonoro</i>): uitgesproken met trilling van de stembanden	[a], [b], [d], [e], [l], [m], enz.
stemloos (Sp. <i>sordo</i>): uitgesproken zonder trilling van de stembanden	[t], [k], [f], [s], [x], [p], enz.
sterke vorm (Sp. <i>forma fuerte</i>): vorm waarin de klemtoon op de stam ligt	<i>encuentro</i> , -as, -a (2x), -an; <i>encuentre</i> , -es, -e, -en
<i>subjuntivo</i>	zie werkwoord → wijzen
substantiveren: tot zelfstandig naamwoord maken of als zodanig laten functioneren	<i>lo primero, lo más importante</i>